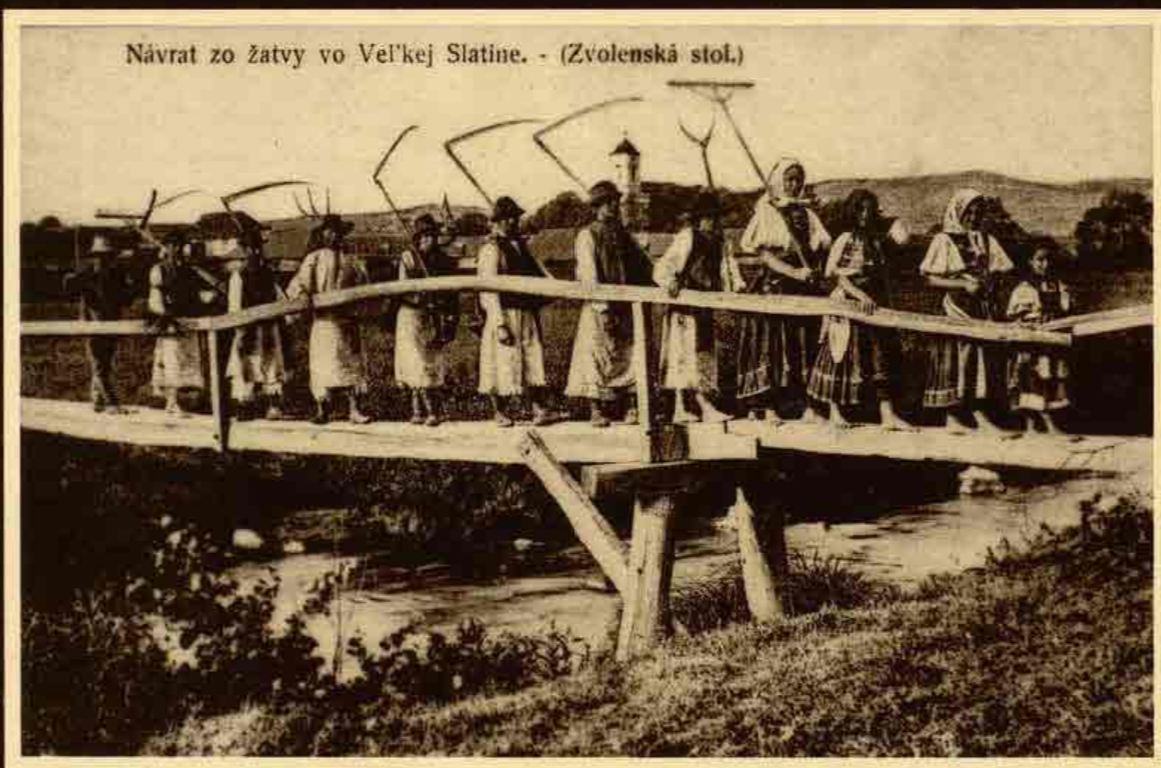

Slovenský národopis

1-2
38-1990

- Na obálke:* 1. strana: Návrat zo žatvy. Prvá pol. 20. stor., Zvolenská Slatina, okr, Zvolen. Foto P. Socháň
4. strana: Pozvánky na zábavy v Pezinku. K článku K. Popelkovej: Spoločenské príležitosti stretávania sa obyvateľov malého mesta v medzivojnovom období. Foto H. Bakaljarová

Na príprave čísla spolupracovali PhDr. Gabriela Kiliánová a PhDr. Peter Salner, CSc.

HLAVNÁ REDAKTORKA
Božena Filová

VÝKONNÁ REDAKTORKA
Zora Vanovičová

REDAKČNÁ RADA

Ján Botík, Soňa Burlasová, Václav Frolec, Viera Gašparíková, Emília Horváthová, Soňa Kovačevičová, Igor Krištek, Milan Leščák, Ján Michálek, Ján Mjartan, Štefan Mruškovič, Viera Nosálová, Antonín Robek, Peter Slavkovský, Viera Urbancová

Slovenský národopis

ČASOPIS SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED

VEDA

VYDAVATELSTVO SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED

BRATISLAVA

V prezentovanom čísle Slovenského národopisu sú online sprístupnené iba publikácie pracovníkov Ústavu etnológie SAV (v obsahu farebne odlišené).

Ostatné práce, na ktoré ÚEt SAV nemá licenčné zmluvy, sú vynechané.

Slovenský národopis je evidovaný v nasledujúcich databázach

www.ebsco.com

www.cejsh.icm.edu.pl

www.cceol.de

www.mla.org

www.ulrichsweb.com

www.willingspress.com

Impaktovaná databáza European Science Foundation (ESF)

European Reference Index for the Humanities (ERIH): www.esf.org

OBSAH

K FUNKCII SPOLOČENSKÝCH SKUPÍN PRI FORMOVANÍ SPOLOČENSKÉHO VEDOMIA A SPÔSOBU ŽIVOTA – HISTORICKÉ A ETNO-KULTÚRNE ASPEKTY

Filová, Božena: O etnografickom výskume spoločenských skupín	8
Širovátka, Oldřich: Skupina, lid a národ v koncepcii folklóru	13
Jakubíková, Kornélia: Pohlavná a veková diferenciácia v svadobných obyčajach na Slovensku	19
Nikoličová, Desanka: Autorita a socializácia jednotlivca v rodine	29
Radovanovičová, Miljana: Problematika socializácie v srbskej etnografii 19. a prvej polovice 20. storočia	35
Ratica, Dušan: Miesto starých ľudí v rodinnom a spoločenskom živote slovenskej dediny	39
Onderčaninová, Andrea: Spoločenské kontakty starých ľudí v súčasnosti	45
Beněš, Bohuslav: K vlivu tradície na vznik a formovanie skupín v dětských folklórnych souborech	51
Profantová, Zuzana: Generácia ako determinanta v transmisii a tradícii folklórneho žánru	55
Slavkovský, Peter: Sezónni robotníci ako sociálna skupina	65
Kalavský, Michal: Spoločenský pôvod remeselníckych učňov a zmluvné vzťahy v rokoch 1889–1938 vo vybraných oblastiach Slovenska	71
Čukan, Jaroslav: Funkcie podporného spolku v baníckej obci	83
Kardošová, Monika: Živnostníci ako profesionálna skupina a ich význam pre spoločenský život mesta v medzivojnovom období	91
Darulová, Jolana: Odras sociálnych skupín v ľudovej próze	99
Habovštiak, Anton: Tajný jazyk hornooravských predavačov plátina ako prejav ich skupinovej odlišnosti	103
Bandić, Dušan: K výskumu hodnotových orientácií vedeckej ustanovizne ako špecifickej spoločenskej skupiny	111
Frölec, Václav: Mikrostruktúra tradičného lokálneho spoločenství v Čechách a na Moravě v 19. storočí	117
Kovačevićová, Soňa: Spolkový život v Liptovskom Mikuláši v rokoch 1830–1945	135
Langer, Jiří: Význam sociálneho prostredia pre kultúrne diferenciácie v sídelnom vývoji	150
Podoba, Juraj: Odras sociálnej štruktúry na vý-	

voji stavebnej kultúry a bývania na slovenskom vidku	160
Štibrányiová, Tatiana: K problematike teritoriálnych skupín (na príklade kopaničiarskej obce Valaská Belá)	167
Méryová, Margita: Veková a sociálna diferenciácia lokálneho spoločenstva (na príklade tanečného života)	173
Kandert, Josef: Funkcie tzv. lepších rodín ve vytváření hodnotových systémů středoslovenské vesnice	181
Škovierová, Zita: Súčasné funkcie susedských skupín	184
Paríková, Magdaléna: Miesto a funkcie služobníctva v lokálnom spoločenstve	191
Chorváthová, Lubica: K otázke vplyvu cirkevného života na formovanie záujmových skupín lokálneho spoločenstva Slovenska v prvej polovici 20. storočia	194
Popelková, Katarína: Spoločenské príležitosti stretávania sa obyvateľov malého mesta v medzivojnovom období	199
Beňušková, Zuzana: Profesia pôrodných báb v kultúrohistorickom kontexte	205
Falfánová, Lubica: Družstevný obchod a lokálna spoločnosť	215
Sulitka, Andrej: K diferenciácii folklórnych tradícií zanikajúceho lokálneho spoločenstva v národnostne zmiešanej oblasti	224
Míchaľova, Káťa: Potulní speváci-žobráci ako sociálna skupina a ich funkcie v spoločnosti	230
Kiliánová, Gabriela: Žobráci ako spoločenská skupina a jej vzťahy k lokálnemu spoločenstvu	237
Luther, Daniel: Bratislavské korzo v minulosti	247
Vanovičová, Zora: K spoločenskej funkcii folklórnych humoristických postáv v meste	253
Švecová, Soňa: Funkcia spoločenského vedomia v utváraní a existencii etnografických skupín Slovenska	257
Marušiaková, Jelena: Malé etnické skupiny – pokus o vnútornú klasifikáciu	262
Dubayová, Mária: K problematike vzťahov cigánskej lokálnej a cigánskej etnickej skupiny	274
Mann, Arne B.: Výber manželského partnera u Cigánov-Rómov na Spiši	278
Salner, Peter: Na margo kolokvia	285
DISKUSIA	
Leščák, Milan: Etnofilm Čadca – poznámky retrospektíve	287
Urban, Marian: Filmy o ľudovej kultúre a Etnofilm Čadca	292

Luther, Daniel: Vedecký film a videozáznam na Etnofilme Čadca	294
Lužica, René: Etnofilm a televízne programy o ľudovej kultúre	295
Diskusia na voľnej tribúne Etnofilmu Čadca 1988	298
Záverečný protokol	300
ROZHLADY	
Za Emou Markovou (Jarmila Paličková-Pátková)	302
Pozdrav k jubileu Sone Švecovej (Marta Botíková)	304
K životnému jubileu M. Kaspera (Milan Leščák)	305
Konferencia „Desať rokov inštitucionálneho národopisného výskumu južného Gemera“ (Jozef Liszka)	306
IX. medzinárodné sympóziu Ethnographia Pannonica (Juraj Podoba)	306
VIII. medzinárodná konferencia folkloristov v Bulharsku (Hana Hlôšková)	307
Od detskej knihy k bádaniu o rozprávkach (Viera Gašparíková)	308

RECENZIE A REFERÁTY

Holý, D.: Zpěvní jednotky lidové písně (Soňa Burlasová)	310
Štefanovičová, T.: Osudy starých Slovanov (Monika Kardošová)	311
Dejiny literárnej komparatistiky socialistických krajín (Zuzana Profantová)	311
Norwegische und Isländische Volksmärchen (Gabriela Kiliánová)	312
Něšťastné peníze (Gabriela Kiliánová)	313
Todorov, D.: Blgarskata etnografia (Peter Slavkovský)	314
Takács, B.: Bibliai jelképek (Olga Danglová)	315
Gömöri Néprajza 1–20 (Jozef Liszka)	316
P. Zelenák: Socializácia živností na Slovensku (Jaroslav Čukan)	318
G. V. Starovojtova: Etničeskaja gruppa v sovremennom sovetskom gorode (Zuzana Profantová)	319

СОДЕРЖАНИЕ

К ФУНКЦИИ ОБЩЕСТВЕННЫХ ГРУПП В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ОБЩЕСТВЕННОГО СОЗНАНИЯ И БЫТА – ИСТОРИЧЕСКИЕ И ЭТНОКУЛЬТУРНЫЕ АСПЕКТЫ

Филова, Божена: Об этнографическом исследовании общественных групп	8
Сироватка, Олдржих: Группа, народ и нация в концепции фольклора	13
Якубикова, Корнелия: Половая и возрастная дифференциация в свадебных обычаях в Словакии	19
Николич, Десанка: Авторитет и социализация лица в семье	29
Радованович, Миляна: Социализация в сербской этнографии 19-го и первой половины 20-го	

веков	35
Ратица, Душан: Место старых людей в семейной и общественной жизни словацкой деревни	39
Ондерчанинова, Андреа: Общественные контакты старых людей в настоящее время	45
Бенеш, Богуслав: Влияние традиции на возникновение и формирование групп в детских фольклорных ансамблях	51
Профантова, Зузана: Поколение как детерминанта в трансмиссии и традиции фольклорного жанра	55
Славковски, Петер: Сезонные рабочие как социальная группа	65
Калявски, Михал: Общественное происхождение ремесленных учеников и договорные отношения в избранных областях Словакии в течение 1889–1938 лет	71
Чукан, Ярослав: Функции подсобного общества в обществе шахтеров	83
Кардошова, Моника: Ремесленники в качестве профессиональной группы и их значение для общественной жизни города в межвоенный период	91
Дарулова, Йолана: Отражение социальных групп в народной прозе	99
Хабовштиак, Антон: Секретный язык продавцов полотна из верхней Оравы как проявление их группового отличия	103
Бандич, Душан: К исследованию ценностных ориентаций научного учреждения в качестве специфичной общественной группы	111
Фролец, Вацлав: Микроструктура традиционного местного общества в Чехии и в Моравии в 19-ом веке	117
Ковачевичова, Соня: Жизнь общества в г. Липтовски Микулаш в течение 1830–1945 гг.	135
Лангер, Йиржи: Значение социальной среды для культурной дифференциации в развитии поселения	150
Подоба, Юрай: Отражение социальной структуры в развитии строительной культуры и жилища в словацкой деревне	160
Мерова, Маргита: Возрастная и социальная дифференциация местного общества (на примере танцевальной жизни)	167
Штибраниова, Татьяна: К проблематике территориальных групп (на примере хутора Валаска Бела)	173
Кандерт, Йосеф: Функции так наз. лучших семей в создании ценностных систем среднесловацкой деревни	181
Шковиерова, Зита: Современные функции соседских групп	184
Парикова, Магдалена: Место и функции прислуг в локальном обществе	191
Хорватова, Любица: К вопросу влияния церковной жизни на формирование самостоятельных групп локального общества Словакии в первой половине 20-го века	194
Попелкова, Катарина: Общественные случаи	

встречи жителей небольшого города в межвоенный период	199
Бенюшкова, Зузана: Профессия повивальных бабок в культурно-историческом контексте	205
Фалтянова, Любица: Кооперативная торговля и местное общество	215
Сулитка, Андрей: К дифференциации фольклорных традиций отмирающего местного общества в национально смешанной области	224
Михайлова, Катя: Бродячие певцы-нищие как социальная группа и их функции в обществе	230
Килианова, Габриела: Нищие как социальная группа и их отношения к местному обществу	237
Лутер, Даниел: Братиславское „корзо“ в прошлом	247
Вановичова, Зора: К общественной функции фольклорных юмористических лиц в городе	253
Швецова, Соня: Функция общественного сознания в создании и существовании этнографических групп в Словакии	257
Марушиакова, Елена: Маленькие этнические группы – попытка к внутренней классификации	262
Дубаиова, Мария: К проблематике отношений цыганской местной и цыганской этнической групп	274
Манн, Арне Б.: Выбор супруга у Цыган-Рома в регионе Спиш	278
Салнер, Петер: После колоковия	285
ДИСКУССИЯ	
Лешчак, Милан: Этнофильм Чадца – замечания ретроспективе	287
Урбан, Мариан: Фильмы о народной культуре и Этнофильм Чадца	292
Лутер, Даниел: Научный фильм и видеозапись на Этнофильме Чадца	294
Лужица, Ренé: Этнофильм и телевизионные программы о народной культуре	295
Дискуссия в свободной трибуне Этнофильма Чадца 1988	298
Заключительный протокол совещания жюри Этнофильма Чадца 1988	300
ОБЗОРЫ	
За Эмой Марковой (Ярмила Паличкова-Паткова)	302
Привет к юбилею Сони Швецовой (Марта Ботикова)	304
К жизненному юбилею М. Каспера (Милан Лешчак)	305
Конференция „Десять лет институционального этнографического исследования южного Гемера“ (Йозеф Лиска)	306
IX-ый международный симпозиум Ethnographia Rannonica (Юрай Подоба)	306
VIII. международная конференция фольклористов в Болгарии (Хана Хлошкова)	307
От детской книги к исследованию сказок (Вера Гашпарикова)	308
РЕЦЕНЗИИ И РЕФЕРАТЫ	

INHALT

ZUR FUNKTION DER SOZIALEN GRUPPEN BEI DER FORMIERUNG DES GESELLSCHAFTLICHEN BEWUSSTSEINS UND DER LEBENSWEISE – HISTORISCHE UND ETHNOKULTURELLE ASPEKTE	
Filová, Božena: Über die ethnographischen Erforschung der gesellschaftlichen Gruppen	8
Sirovátka, Oldřich: Die Gruppe, das Volk und die Nation in der Konzeption der Folklore	13
Jakubíková, Kornélia: Die Geschlechts- und Altersdifferenziation in den Hochzeitsbräuchen in der Slowakei	19
Nikolić, Desanka: Die Autorität und Sozialisation des Individuums in der Familie	29
Radovanović, Miljana: Die Sozialisation in der serbischen Ethnographie des 19. und der ersten Hälfte des 20. Jhd	35
Ratica, Dušan: Der Platz der alten Menschen in dem Familien- und Gesellschaftsleben des slowakischen Dorfes	39
Onderčaninová, Andrea: Die gesellschaftlichen Kontakte der alten Menschen in der Gegenwart	45
Beneš, Bohuslav: Der Einfluss der Tradition auf die Entstehung und Formung der Gruppen in Kinderfolklorensembles	51
Profantová, Zuzana: Generation als eine Determinante in der Transmission und Tradition eines Folkloregenes	55
Slavkovský, Peter: Die Saisonarbeiter als soziale Gruppe	65
Kalavský, Michal: Die gesellschaftliche Herkunft der Handwerkerlehrlinge und die Lehrvertragsbedingungen in den J. 1889–1938	71
Čukan, Jaroslav: Die Bedeutung des Unterstützungsvereins in einer Bergarbeitergemeinde	83
Kardošová, Monika: Die Gewerbetreibenden als professionelle Gruppe und ihre Bedeutung für das Gesellschaftsleben der Stadt in der Zwischenkriegszeit	91
Darulová, Jolana: Der Reflex der sozialen Gruppen in der Volksprosa	99
Habovštiak, Anton: Über die „Leinwandhändlersprache“ im oberen Orava-Gebiet	103
Bandić, Dušan: Zur Forschung der Wertorientierung eines wissenschaftlichen Instituts als einer spezifischen sozialen Gruppe	111
Frolec, Václav: Die Mikrostruktur der traditionellen lokalen Gemeinschaft in Böhmen und in Mähren im 19. Jhd	117
Kovačevićová, Soňa: Das Gesellschaftsleben in der Stadt Liptovský Mikuláš in den J. 1830–1945	135
Langer, Jiří: Die Bedeutung der sozialen Umwelt für die kulturelle Differenzierung in der Siedlungsentwicklung	150
Podoba, Juraj: Der Reflex der sozialen Struktur in der Entwicklung der Baukultur und Wohnweise in der slowakischen Provinz	160
Štibrányiová, Tatiana: Zur Problematik der terri-	

torialen Gruppen	167
Méryová, Margita: Die alters- und soziale Differenzierung in lokaler Gemeinschaft	173
Kandert, Josef: Die Funktion der sog. besseren Familien in der Schaffung der Wertsysteme im mittelslowakischen Dorf	181
Škovierová, Zita: Gegenwärtigen Funktionen der Nachbarsgruppen	184
Paríková, Magdaléna: Die Stellung und Funktionen der Dienerschaft in der lokalen Gemeinschaft	191
Chorváthová, Lubica: Zur Frage des Einflusses des kirchlichen Lebens auf die Formung von Interessengruppen der Lokalgemeinschaft in der Slowakei in der 1. Hälfte des 20. Jahrhundert	194
Popelková, Katarína: Gesellschaftliche Anlässe und Gelegenheiten bei denen sich die Bewohner einer Kleinstadt in der Zwischenkriegszeit trafen	199
Beňušková, Zuzana: Der Hebammerberuf im kulturhistorischen Kontext	205
Falťanová, Lubica: Die Genossenschaftliche Handel und die lokale Gesellschaft	215
Sulitka, Andrej: Zur Differenzierung der Folkloretradition einer untergehenden Lokalgemeinschaft in einer national Gemischten Region	224
Michajlova, Kafa: Die Wandernden Sänger-Bettler als soziale Gruppe und ihre Funktionen in der Gesellschaft	230
Kiliánová, Gabriela: Bettler als eine soziale Gruppe und ihre Beziehungen zur lokalen Gemeinschaft	237
Luther, Daniel: Der Corso in Bratislava	247
Vanovičová, Zora: Folklorezyklen über humoristische Gestalten in der Stadt	253
Švecová, Soňa: Funktion des gesellschaftlichen Bewusstseins in der Formierung und Existenz der ethnographischen Gruppen in der Slowakei	257
Marušiaková, Jelena: Kleine ethnische Gruppen – ein Versuch um Klassifikation	262
Dubayová, Mária: Zur Problematik der Beziehungen der lokalen und ethnischen Zigeunergruppe	274
Mann, Arne B.: Die Ehepartnerwahl bei den Zigeuner-Romas in der Region Zips	278
Salner, Peter: Am Rande des Kolokviums	285
DISKUSSION	
Leščák, Milan: Etnofilm Čadca – Anmerkungen zur Retrospektive	287
Luther, Daniel: Die wissenschaftliche Film und Videoaufnahme in Ethnofilm Čadca	292
Lužica, René: Etnofilm und die Fernsehprogramme über die Volkskultur	295
Diskussion auf der Freien Tribune des Ethnofilms Čadca 1988	298
Schlussprotokoll aus dem Filmwettbewerb Ethnofilm Čadca 1988	300
RUNDSCHAU	
Nachruf für Ema Marková (Jarmila Paličková-Pátková)	302
Jubiläumsgross für Soňa Švecová (Marta Botíková)	304
Jubiläum von M. Kasper (Milan Leščák)	305

Konferenz „Zehn Jahre der institutionellen volkskundlichen Forschung in Südgemein“ (Jozef Liszka)	306
IX. Internationales Symposium Ethnographia Pannonica (Juraj Podoba)	306
VIII. Internationale Konferenz der Folkloristen in Bulgarien (Hana Hlôšková)	307
Vom Kinderbuch zur Märchenforschung (Viera Gašparíková)	308
BÜCHERBESPRECHUNGEN UND REFERATE	

CONTENTS

TO THE FUNCTION OF SOCIAL GROUPS IN SHAPING THE SOCIAL CONSCIOUSNESS AND THE WAY OF LIFE – HISTORICAL AND ETHNOCULTURAL ASPECTS	
Filová, Božena: On ethnographical research of social groups	8
Sirovátka, Oldřich: The group, the people and the nation in the conception of folklore	13
Jakubíková, Kornélia: Sexual and age differentiation in the wedding customs in Slovakia	19
Nikolić, Desanka: Authority and socialization of the individual in family	29
Radovanović, Miljana: Socialization in Serbian ethnography of 19th and the first half of 20th century	35
Ratica, Dušan: The role of old people in the family and in social life of the Slovak village	39
Onderčaninová, Andrea: Social contacts of old people at the present time	45
Beneš, Bohuslav: The influence of the tradition on the rise and shaping of groups in the children's folklore	51
Profantová, Zuzana: Generation as a determinant in the transmission and tradition of folklore genre	55
Slavkovský, Peter: Seasonal workers as a social group	65
Kalavský, Michal: The social origin of artisan's apprentices and the contractual relationships in the chosen regions of Slovakia within the years 1889–1938	71
Čukan, Jaroslav: The function of a subsidiary association in mining village	83
Kardošová, Monika: Craftsmen as a professional group and their significance for the social life in town in the interwar period	91
Darulová, Jolana: The reflection of social groups in folk prose	99
Habovštiak, Anton: The secret language of upper-Oravian linen-dealers as the expression of their group distinction	103
Bandić, Dušan: To the study of value orientation of a scientific institution as a specific social group	111
Frolec, Václav: Microstructure of the traditional local community in Bohemia and Moravia in the 19th century	117
Kovačevićová, Soňa: The life of associations in Liptovský Mikuláš within the years 1830–1945	135

Langer, Jiří: The significance of social environment for the cultural differentiation in the development of settlement	150
Podoba, Juraj: The reflection of social structure in the development of building culture and dwelling in the Slovak villages	160
Méryová, Margita: The age and social differentiation of the local community (based on the example of dancing life)	167
Štibrányiová, Tatiana: To the problems of the territory groups (on the example of a new-ground settlement Valaská Belá)	173
Kandert, Josef: The function of the so-called better families in creating the value systems in the village of central Slovakia	181
Škovierová, Zita: The present-day functions of neighbour groups	184
Paríková, Magdaléna: The position and function of servants in local community	191
Chorváthová, Lubica: To the question of influence of the religious life on shaping the interest groups of the local community of Slovakia in the first half of 20th century	194
Popelková, Katarína: Social occasions of meeting the inhabitants in a small town in the inter-war period	199
Beňušková, Zuzana: The profession of midwives in the cultural and historical context	205
Falánová, Lubica: The cooperative trade and local community	215
Sulitka, Andrej: To the differentiation of folklore traditions of the extinguishing local community in the region with mixed nationalities	224
Michajlova, Kaťa: Itinerant singers-beggars as a social group and their function in society	230
Kiliánová, Gabriela: Beggars as a social group and their relations to the local community	237
Luther, Daniel: The Bratislava promenade in the past	247
Vanovičová, Zora: To the social function of folklore characters in the town	253

Švecová, Soňa: The function of social consciousness in the shaping and existence of ethnographical groups in Slovakia	257
Marušiaková, Jelena: Small ethnic groups – an attempt at the internal classification	262
Dubayová, Mária: To the problems of the relations between the gipsy local and the gipsy ethnic group	274
Mann, Arne, B.: Choice of marital partner in Gipsies-Roma in the region of Spiš	278
Salner, Peter: Remarks on Colloquy	285
DISCUSSION	
Leščák, Milan: Ethnofilm Čadca – Retrospective Remarks	287
Urban, Milan: Films about Folk Culture and Ethnofilm Čadca	292
Luther Daniel: Scientific film and Video-record on the Ethnofilm Čadca	294
Lužica, René: Ethnofilm and television programmes about folk culture	295
Discussion on free tribune of Ethnofilm Čadca 1988	298
The final protocol from the session of the Jury of Ethnofilm Čadca 1988	300
REVIEWS	
After Ema Marková (Jarmila Paličková-Pátková)	302
Salutation to the anniversary of Soňa Švecová (Marta Botíková)	304
To the anniversary of M. Kasper (Milan Leščák)	305
The Conference entitled “Ten years of the institutional ethnographic research of south Gemer region (Jozef Liszka)	306
The IXth International Symposium of Ethnographia, Pannonica (Juraj Podoba)	306
The VIIIth International Conference of folklorists in Bulgaria (Hana Hlôšková)	307
From children’s books to the investigation of fairy-tales (Viera Gašpariková)	308
BOOKREVIEWS AND REPORTS	

FUNKCIE SPOLOČENSKÝCH SKUPÍN PRI FORMOVANÍ SPOLOČENSKÉHO VEDOMIA A SPÔSOBU ŽIVOTA – HISTORICKÉ A ETNOKULTÚRNE ASPEKTY

V dvojčísle 1–2/1990 časopisu Slovenský národopis sprístupňujeme súbor príspevkov, orientovaných na spoznávanie funkcií spoločenských skupín pri formovaní spoločenského vedomia a spôsobu života, a to z historických a etnokultúrnych aspektov bádania. Väčšina príspevkov odznela na vedeckom kolokviu, venovanom tejto výskumnej úlohe (Piešťany, 29. V. – 1. VI. 1989) a zachováva si i v publikačnom spracovaní charakter potrebný pre spoločné kolokviálne overovanie a precizovanie poznatkov. Niektoré príspevky vznikli dodatočne na objednávku redakcie (D. Nikoličová, M. Radovanovičová, D. Bandič, A. Habovštiak, J. Marušiaková).

Kolokvium nadviazalo na cyklus pracovných stretnutí a seminárov Národopisného ústavu SAV k danej problematike. Znamenalo prvú etapu jej zmapovania z hľadiska poznávacích cieľov etnografickej a folkloristickej vedy. Takýto cieľ si kladie i dvojčíslo, ktorým výsledky riešenia sprístupňujeme. Novembrový prudký zvrät spoločenských pomerov v našej vlasti, otvárajúci pozitívne predpoklady pre reálne uplatnenie demokracie v živote jednotlivca a celej spoločnosti, znamená i pre etnografiu a folkloristiku rozšírený priestor uplatnenia jej poznatkov. Znamená pre ňu výzvu pravdivými analýzami spoločenskej skutočnosti z hľadiska jej historických a etnokultúrnych determinácií prispievať k jej hlbšiemu poznávaniu a najmä zdokonaľovaniu. Redakcia časopisu Slovenský národopis víta a prijíma túto výzvu. Je presvedčená, že i súbor príspevkov nášho dvojčísla – pripravených ešte pred novembrovými udalosťami 1989 – naznačuje, že etnografia a folkloristika u nás má pre pravdivé a nezužované vedecké zhodnocovanie vývinu spoločnosti vlastné pozitívne skúsenosti a východiská s cieľom humanizovať ju, ktoré sa v našom časopise odrážalo už v predchádzajúcom období.

REDAKCIA

K SPOLOČENSKEJ FUNKCII FOLKLÓRNYCH HUMORISTICKÝCH POSTÁV V MESTE

ZORA VANOVIČOVÁ

Národopisný ústav SAV, Bratislava

Pri terénnych výskumoch sa v mnohých lokalitách stretávame v repertoároch ústnej prózy s podaniami o lokálnych humoristických postavách, okolo ktorých sa kumuluje okruh epizód. Spravidla ide o konkrétnu, v určitom období žijúcu osobu, ku ktorej sa niekedy viažu aj príbehy iných postáv. Najmä v mestskom prostredí spĺňajú takéto postavy často významné funkcie integračné a reprezentačné. Na rôzne úrovne pretvárania a formovania postavy na folklórneho humoristického hrdinu možno nájsť viacero príkladov.

V jednej lokalite alebo v okolí sa zvyčajne spomína viac postáv, ktoré istým spôsobom upútavali pozornosť a stali sa stredobodom rozprávania. Najčastejšie to bývajú ľudia nejakým spôsobom poznačení, s chybou reči, mrzáci, dementní, teda takí, čo viac-menej vyvolávajú smiech aj súcit. K spoločenstvu patria ako jeho ľudsky prirodzená súčasť. Medzi takýmito známymi postavami sa výrazne odlišuje typ, ktorý pôsobí na vyvolanie určitej situácie so zámerom ovládnuť ju a usmerniť do pointy. Taktó vstupuje už do sociálnej hry a prostredníctvom nej potom folklórnym podaním vnáša do vedomia spoločenstva dôležité skúsenosti, postoje a atmosféru konkrétneho historického obdobia.

Z hľadiska vývinu hrdinov folklórnych žánrov je takáto postava novším typom. Vyformoval sa v memoráte a humoristickom podaní. Zároveň je však typom-dedičom starších postáv tricksterov a figliarov, ale často aj hrdinov zaznávaných a podceňovaných, ktorí si však dokážu zachovať hrdosť a vybojovať spravodlivé ocenenie, dobre známych z tradičného folklóru. V nami sledovanom štádiu vývoja postava hrdinu vystupuje z anonymity a individualizuje sa a vo svojom vystupovaní používa iné prostriedky humoru,

ktorými sa presadzuje ako osobnosť. Jej spôsob prejavu je podmienený mestským prostredím vzniku a zodpovedá kultúrnej a intelektuálnej úrovni nositeľov týchto podaní.

Humoristický hrdina mestských folklórnych cyklov sa môže vyvíjať v podstate dvoma spôsobmi:

1. vyrastá z určitého všeobecnejšie rozšíreného lokálneho typu, ktorý má charakteristické vlastnosti (dané často socioprofesionálnym zaradením). Kumulovaním príbehov anonymných postáv okolo neho sa folklórnymi mechanizmami vyabstrahuje typ folklórny, ktorý však ako skutočná osoba neexistoval (napr. štiavnický Nácko);

2. je to reálna postava, ktorá v prostredí svojej skupiny (sociálnej, profesionálnej, lokálnej, záujmovej) nadobudne takú autoritu, že si postupne folklórnym podaním získava širšiu popularitu a môžu sa na ňu rovnako kumulovať epizódy iných anonymných postáv (napr. postava Žigu z Banskej Bystrice, Pauloviča-Rintintina z Martina). Skôr výnimočným príkladom prechodného typu je postava sváka Ragana z Brezovej, ktorá vznikla spojením skutočnej postavy s literárnym humoristickým hrdinom z diela Ela Šándora.

Na tomto mieste sa chceme venovať druhému typu humoristického hrdinu na príklade cyklu podaní o postave Žigmunda Kissa, nazývaného Žiga, z Banskej Bystrice. Máme tak možnosť porovnať skutočnú postavu s jeho odrazom a významom v ústnej tradícii.

Žiga žil v rokoch 1900–1954. Bol synom chudobného obuvníka na Huštáku, vtedajšej mestskej periférii, vyučil sa za škridličiaru, ale keďže bol po porážke ochrnutý, živil sa kšeftovaním a čiernym obchodom. Vzdelanie nemal, ale bol známy svojou prirodzenou

inteligenciou, duchaplnosťou a svetaskúsenosťou. Žil sám, zväčša sa pretľkol po krčmách a na potulkách za obchodom, spával na povale v starom dome. Sebaironicky si dal vytlačiť vizitky: Žigmund Kiss, čiernoobchodník, Banská Bystrica, hotel Padláš č. 1. Keď mu išli obchody dobre, získal veľa peňazí, ktoré vedel rýchlo minúť v zábave so spoločníkmi. Inokedy zase nemal z čoho žiť. V roku 1952 ho ako nežiadúci živel z mesta vypovedali, žil počas pri sestre v Prahe a zakrátko po návrate do Banskej Bystrice r. 1954 osamote a v biede zomrel. V cykle rozprávání sa zachovali spomienky na jeho konflikty s úradmi a pánmi, jeho spôsob zábavy, vtipné výroky, šmelinárske epizódy z krízových rokov. (Údaje poskytol K. Milde z Banskej Bystrice.)

Postavu Žigu môžeme opísať na jednej strane ako človeka a jeho rolu v spoločenstve, teda určiť jeho úlohu individuálnu. Na druhej strane ako typ hrdinu folklórneho humoristického cyklu, jeho fungovanie a význam v mestskom lokálnom spoločenstve, teda jeho úlohu spoločenskú.

Ako typ človeka patrí Žiga k výrazným postavám vystupujúcim do popredia v niektorých spoločenských alebo záujmových skupinách, v rámci ktorých sa vyčleňujú individuality s určitými povahovými a spoločenskými kvalitami a stávajú sa centrom pozornosti. H. Bergson v Smiechu charakterizuje vtipného a duchaplného človeka ako takého, ktorý „má v sebe čosi z básnika“, ktorý uvádza myšlienky na javisko „a trochu sa tam ocitne aj sám“ (s. 73). Je to teda trochu básnik a trochu herec „s dramatickým spôsobom myslenia“. V prípade humoristickej postavy je akýmsi javiskom prostredie, v ktorom sa pohybuje – ulica, verejnosť, kde účinkuje, režíruje situácie a výstupy, komentuje, hodnotí, baví seba aj okoloidúcich. Dotvára atmosféru tohto svojho javiska mesta vtipnými nápadmi a prekvapujúcimi asociačnými zvratmi.

Žiga vyrástol a žil na okraji mesta medzi drobnými remeselníkmi a obchodníkmi, patril do ich okruhu, s nimi sa stretával pri svojich obchodoch a pravidelných obchôdkach po niekoľkých krčmách a oni boli jeho bezprostrednými poslucháčmi. Práve v komunikácii s nimi vznikali a šírili sa jeho vtipné výpovede. Svojimi postojmi a iróniou duchovne prerastal nízke materiálne pomery, v ktorých žil a napriek osudovej poznačenosti ochrnutím si zachovával hrdosť a česťnosť, ktorá sa vyzdvihuje v spomienkach na neho.

Dôkazom významu jeho osobnosti a úlohy, ktorú zohral v prostredí mesta, je pretrvanie v ústnom podaní ako centrálnej postavy humoristického cyklu. Ako folklórny hrdina vyvolávajúci smiech, ktorý je podľa Bergsona určitým so-

ciálnym gestom (s. 62), má v spoločenstve niektoré špecifické funkcie.

1. Folklórna postava prestáva byť obrazom človeka, je už estetickou projekciou potrieb spoločenstva. Je kódom, ktorým sa na rozdiel od proklamovaných požiadaviek etických hodnôt vyjadruje citlivým mechanizmom intuitívneho spoznávania, cez podstatné detaily zážitkového sveta človeka, univerzálnejšia a pravdivejšia výpoveď. Uskutočňuje sa napr. prostriedkami kontrastu hrdinovho ošumelého zjavu a jeho bohatstva, zdania naivity a skutočnej duchaplnosti, vlastnej skromnosti ale galavierstva voči iným.

2. V priestore diferencovanej štruktúry spoločenstva mestského prostredia sa môže autorita humoristického hrdinu meniť podľa konkrétnej historickej situácie v rozsahu od jeho skupinového pôsobenia až po pôsobenie celomestské. Najmä v zložitých krízových obdobiach (politických, hospodárskych) v spoločenskej diferenciácii až dezintegrácii je zvýšená potreba časového, priestorového aj sociálneho integrovania rôznych skupín spoločenstva. Deje sa to aj prostredníctvom pôsobenia folklóru, humoristického cyklu a jeho ústrednej postavy, ktorá napr. kontrastom svojho tragického osudu a komického subjektu vyjadruje a vyvažuje konflikty v bežnom každodennom živote, akoby to, čo sama v sebe prekonáva ako subjektívny problém prenášala na problém spoločenstva – harmonizuje vzťahy, podporuje rovnováhu pri prekonávaní sociálnych a etnických rozporov, kontinuuje historické obdobia a zjemňuje priebeh politických zlomov. Oživuje a obnovuje vnútornú harmóniu spoločenstva. Narúšaním danej sociálnej hierarchie a noriem správania (napr. spochybňovaním postavenia činiteľov, úradníkov) umožňuje vo vedomí spoločenstva upevňovať inú hierarchizáciu a iné hodnotové hľadisko. Zohráva významnú úlohu najmä v procese konštituovania sa lokálnej skupiny na vyššej úrovni – na úrovni mestského celku (napr. uvedomovania si a prejavovania spolupatričnosti ako skupiny rodákov).

Tak ako je na jednej strane pri formovaní skupinového povedomia nevyhnutný rozlišujúci vzťah my-oni, na druhej strane zase pri prekonávaní tohto rozlišovania a konfliktov a pri vytváraní vyššej uvedomovacej úrovne je potrebné integračné, spájajúce vedomie. Vedľa tendencie a potreby odlíšiť sa má konkrétne spoločenstvo zároveň tendenciu zaradiť sa do spoločenstva vyššieho stupňa, a to vyjadrením v povedomí spolupatričnosti skupiny k lokalite, lokality k regiónu, regiónu k národnosti, národu atď.

V diferencovanej spoločnosti veľkého mesta môže vzniknúť viacero variantov humoristických typov, a to podľa kritérií jednotlivých spoločenských alebo záujmových skupín, ktoré si folklórnym podaním pretvárajú svoje postavy skoro až do legendárnej polohy, ako je to známe z každodenného života (napr. v spoločnosti literátov R. Fábryho, T. H. Florina a ďalších). Na nich sa obracia pozornosť ostatných členov skupiny i viacerých skupín, ktoré potom môžu zjednocovať svojou autoritou. Za určitej situácie sa takýto hrdina môže vyvinúť na hrdinu prijateľného väčším celkom a stať sa symbolom (humoristickým hrdinom-symbolom sa stal Till Ulenspiegel, o ktorom R. Rolland hovorí: „Náleží jedinému obdobiu“ – a pritom „stelesňuje Flámsko každej doby“, s. 531).

3. Hrdinovia mestských folklórnych humoristických cyklov napriek tomu, že sú v rámci spoločenstva individualitami, ktoré narušajú všeobecne očakávané normy správania, pravdepodobne práve týmto svojím konaním často pre-

našajú a uvoľňujú neprejavené, ale všeobecne pocítované postoje ostatných členov spoločenstva alebo skupiny napr. voči iným skupinám alebo inštitúciám. Stávajú sa tak tými, ktorí hovoria, za všetkých („mluvčími“ – Carlyle), prostredníkmi, ale i určitými ventilmi a regulátormi potrieb spoločenstva, a tým si získavajú jeho pozitívne hodnotenie a súhlas, hoci samotní títo hrdinovia nemusia byť vždy jednoznačne pozitívnymi osobnosťami. Napriek kritickému postoju k nim sa im niektoré vlastnosti ospravedlňujú v záujme ich funkcie v spoločenstve.

Pri analýze poznatkov zo štúdia folklórnych humoristických cyklov a ich hrdinov v mestskom prostredí spoznáваме niektoré vnútorné mechanizmy fungovania folklóru ako jedného z faktorov, ktoré spolupôsobia v procesoch formovania spoločenských skupín, ich funkcií a vzájomných vzťahov. Ďalšie štúdium tejto problematiky môže azda ukázať platnosť týchto folklórnych mechanizmov aj všeobecnejšie pri štúdiu a charakterizovaní spoločenstiev iných úrovní.

LITERATÚRA

BERGSON, H.: Smiech. Tatran, Bratislava 1966
CARLYLE, T.: Hrdinové a ctění hrdin v dějinách. Praha, bez vřočenía

COSTER, Ch. de: Legenda o Ulenspiegelovi. Doslov R. Rollanda. Bratislava 1963
MELETINSKI, J. M.: Poetika mýtu. Praha 1989

PRÍLOHA

1.

Na prvé výročie Povstania – ako bola pod Jesenským vrškom jedna vila, tam bol Zväz partizánov. Išla odtiaľ skupina našich a ruských partizánov, vyobliekani, s metálmi, vyšli z Lazovnej ulice, zahli pri Kemovi, išli tak dva rady. Žiga oproti nim, boli asi desať metrov – ja som to videl – ruku zdvihne a zakričal: „Na stráž!“ – tí úplne zmeraveli, niektorí pištote vyfahovali. A on počkal, kým sa situácia vygraduje a pokračuje: „...sa už nezdraví, koniec s gardistami!“

Rozprával J. Slávik, nar. 1925, v máji 1989.

2.

V roku 1938 bola v Banskej Bystrici protimaďarská demonštrácia, keď ľudia Maďarom vybíjali okná, kričali heslá, aj niektorí maďarskí obyvatelia museli ujsť. Keď sa najviac kričalo a hádzali kamene, zrazu Žiga začal spievať maďarskú hymnu. Niektorí ho chceli biť, iní sa smiali – ale ich tým schladil. Divali sa na neho ako na výstrednú postavu.

Rozprával J. Slávik, nar. 1925, v máji 1989.

3.

No už potom Kiss išiel, tuto na Huštáku bývala pôrodná asistentka pani Kalinová a Žiga podvečer na Štedrý deň:

„Pani Kalinová, nak otvoria chytro!“ – Čo je, preboha?“ – No, pôrod.“ – „A kde, čo?“ – „Narodil sa Kristus Pán.“

Rozprával Karol Milde, nar. 1925, nahrávka september 1989.

4.

Vybral sa Žiga za kšeftom do Prahy. Hneď z vlaku sa pobral k taxíku. Taxikár si ho len obzrel: „Táhni, holoto!“ Žiga na to nič, len na riaditeľstve začrel zdravou rukou pod futro a ukázal zväzok bankoviek. O chvíľu už stálo pred taxislužbou desať áut. Do prvého si Žiga položil palicu, do druhého klobúk, do tretieho rukavice, do štvrtého vreckovku – a neprestal, pokým všetko zo seba nezložil. Do posledného taxíka vsadol už iba vo svojom neodmysliteľnom hubertuse: „Ja ti dám holotu, mikhamodom!“

Z článku I. Hrudka: Demostenov kamienok. Slov. Pohľ. 1971, č. 12, s. 69–70.

5.

Dekan Kohút bol takto dobrým srdcom, ale veru sporovlivý. Zavolať raz Žigu na raňajky a posadil ho

medzi dvoch kaplánov. Kuchárka im všetkým doniesla chlieb a na ňom polovičku vajca. Žiga zjedol, poďakoval sa a vyšiel. V tom sa ozve z dvora veľký durk. Dekan vyzrie z okna a vidí: Žiga hádže skaly do kurína.

„Čo si sa zbláznil, Žiga? Prečo hlušíš tie sliedky?“
„Nech radšej skapú, ako majú po pol vajci znášať!“

Z článku I. Hrudka: Demostenov kamienok.

FOLKLOREZYKLEN ÜBER HUMORISTISCHE GESTALTEN IN DER STADT

Zusammenfassung

Bei Feldforschungen in vielen Lokalisationen begegnen wir im Repertoire der Folkloreprosa Erzählungen über lokale humoristische Gestalten, um die sich mehr oder weniger Episoden kumulieren. In der Regel handelt es sich um eine konkrete, in einer bestimmten Zeit lebende Person, an die sich auch Begebenheiten anderer Gestalten knüpfen können, aber nicht müssen. Besonders in der sozial differenzierten städtischen Umwelt erfüllen diese Gestalten häufig wichtige Integrations- und Repräsentationsfunktionen. In der mündlichen Überlieferung haben wir mehrere unterschiedliche Ebenen der Umgestaltung und Formung dieser Gestalten zu einem humoristischen Folklorehelden belegt. In der differenzierten Gesellschaft der Großstadt können mehrere Varianten von humoristischen Typen entstehen, gemäß den Kriterien der einzelnen gesellschaftlichen, professionellen oder Interessengruppen, die sich durch die Folkloreüberlieferung ihre Gestalten bis zu

einer legendären Form umgestalten. Ein solcher Typ des humoristischen Helden überträgt und macht ungeäußerte, aber allgemein empfundene Einstellungen der übrigen Glieder der Gesellschaft oder Gruppe gegenüber anderen Gruppen oder Institutionen frei. Er wird so zum Mittler, zum „Sprecher“ oder Regulator der Bedürfnisse der Gesellschaft, aber auch zu einem Integrations-element mehrerer Gruppen in der Stadt als Ganzem. Dadurch erlangt er ihre positive Bewertung und ihre Zustimmung. Der Bereich der Autorität einer solchen Gestalt kann sich von einzelnen sozialen und gesellschaftlichen Gruppen über die lokale, städtische Umwelt, über ganze Regionen, über nationale und Nationalitätengruppen erstrecken. Darüber haben wir ältere Belege dafür, daß solche Gestalten dann auch in die gesamt-nationale Literatur eingingen, wie z. B. Till Ullenspiegel.

Slovenský národopis

Časopis Národopisného ústavu Slovenskej akadémie vied

Ročník 38, 1990, číslo 1–2

Vychádza štyri razy do roka
Vydáva VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied

Hlavná redaktorka
Čl. kor. SAV BOŽENA FILOVÁ

Výkonná redaktorka
PhDr. ZORA VANOVIČOVÁ

Typografia: *Eva Kovačevićová*

Redakčná rada: PhDr. Ján Botík, CSc., PhDr. Soňa Burlasová, DrSc., doc. PhDr. Václav Frolec, CSc., PhDr. Viera Gašparíková, CSc., doc. PhDr. Emília Horváthová, CSc., PhDr. Soňa Kovačevićová, CSc., PhDr. Igor Krištek, CSc., PhDr. Milan Leščák, CSc., doc. PhDr. Ján Michálek, CSc., PhDr. Ján Mjartan, DrSc., doc. PhDr. Štefan Mruškovič, CSc., PhDr. Viera Nosáľová, CSc., prof. Antonín Robek, DrSc., PhDr. Peter Slavkovský, CSc., PhDr. Viera Urbancová, CSc.

Redakcia: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12
Vytlačili Tlačiarne Slovenského národného povstania, št. p., Martin

Registr. zn. F 7091

Jednotlivé číslo Kčs 26,-; celoročné predplatné Kčs 104,-

Rozširuje, objednávky a predplatné prijíma PNS – ÚED, Bratislava, ale aj každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS – Ústredná expedícia a dovoz tlače, Nám. Slobody 6, 884 19 Bratislava

© VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1990

СЛОВАЦКАЯ ЭТНОГРАФИЯ

Журнал Института этнографии Словацкой Академии Наук

Год издания 38, 1990 № 1–2

Издается четыре раза в год

«ВЕДА», издательство Словацкой Академии Наук

Редакторы Д-р Божена Филова и Д-р Зора Вановичова

Адрес редакции: 813 64 Братислава, Лениново нам. 12

SLOWAKISCHE VOLKSKUNDE

Zeitschrift des Ethnographischen Institutes der Slowakischen Akademie der Wissenschaften
Jahrgang 38, 1990, Nr. 1–2 Erscheint viermal im Jahre

Herausgegeben vom VEDA, Verlag der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Redakteure PhDr. Božena Filová und PhDr. Zora Vanovičová

Redaktion: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

SLOVAK ETHNOGRAPHY

Journal of the Ethnographic Institute of the Slovak Academy of Sciences

Volume 38, 1990, No. 1–2

Published quarterly by VEDA, the Publishing House of the Slovak Academy of Sciences

Managing Editors PhDr. Božena Filová and PhDr. Zora Vanovičová

Editor: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

L'ETHNOGRAPHIE SLOVAQUE

Revue de l'Institut d'Ethnographie de l'Académie slovaque des sciences

Année 38, 1990, No. 1–2

Paraît quatre fois par an. Editions de VEDA, maison d'édition de l'Académie slovaque des sciences

Rédacteurs: PhDr. Božena Filová et PhDr. Zora Vanovičová

Rédaction: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

Distributed in the socialist countries by SLOVART Ltd., Leningradská 11, Bratislava, Czechoslovakia, Distributed in West Germany and West Berlin by KUBON UND SAGNER, D-8000 München 34, Postfach 68, Bundesrepublik Deutschland. For all other countries, distribution rights are held by JOHN BENJAMINS, B. V., Periodical Trade, Amsteldijk 44, 1007 HA Amsterdam HOLLAND

TELOCVIČNÁ JEDNOTA SOKOL V PEZINKU
 poriada dňa 4. februára 1928 u p. Demoviča

ŠIBRINKY

Ráz: jaro, leto, podzim a zima — Hudba peš. pl. č. 29
 Začiatok o 20. h. — Vstupné 20 Kčs a obecná dávka.

Dozvuky Šibrínek dňa 18. februára 1928
 „u Zeleného stromu“. — Vstupné ľubovoľné.

*Príležitostk o poroaz u s. Krupovej. — Tdto pozvánka
 platí i na dozvuky. — Len pre pozvaných.*

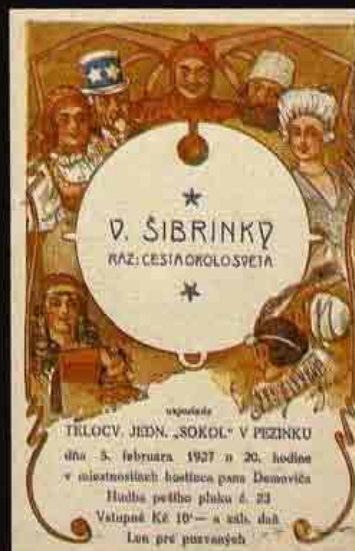
V nedelu
 1. února 1928
 v 7 hod. večer.

ŠIBRINKY

TEL. JED. „SOKOL“
 V PEZINKU

V miestnosti
 „Zeleného stromu“

Vstupné 20 Kčs. Len pre
 pozvaných. Ráz:
 z pohádky do pohádky.

V. ŠIBRINKY

RAZ: CESTA OKOLO SVETA

organizuje
 TELOCV. JEDN. „SOKOL“ V PEZINKU
 dňa 3. februára 1927 u 20. hodine
 v miestnostiach hostinca pana Demoviča
 Hudba petého pluku č. 23
 Vstupné Kčs 10 — a sals. daň
 Len pre pozvaných

T. J. SOKOL v Pezinku

poriada dňa 31.ho decembra 1929 v Sokolovni

silvestrovský večierok

s bohatým programom a tanečnou zábavou, na
 ktorý Vás i s ct. rodinou srdečne zve. Začiatok
 o pol 8 hod. večer. / Vstupné Kčs 5 a odznak
 Kčs 5. / Siolové zariadenie! Len pre pozvaných

Predpredaj vstupeniek u s. Krupovej.